

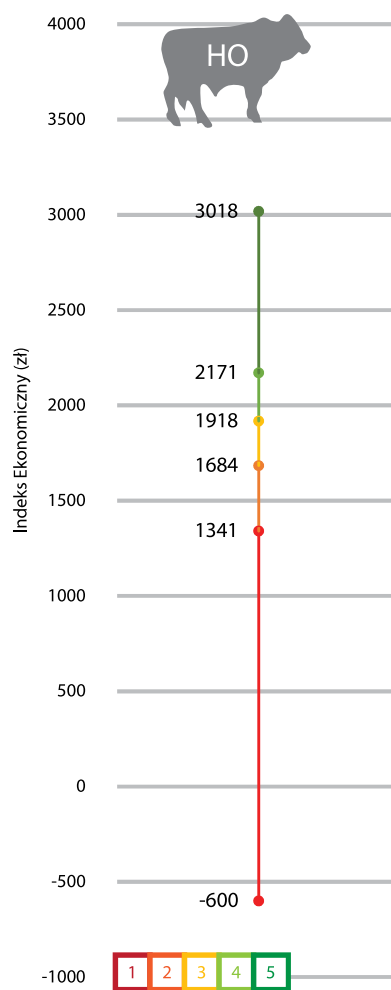
INDEKS EKONOMICZNY

ANALIZA OCENY Z KWIETNIA 2021 R.

✍ ANNA SIEKIERSKA, NA PODSTAWIE DANYCH Z CENTRUM GENETYCZNEGO PFHBiPM

Wprowadzony w grudniu 2019 r. Indeks Ekonomiczny (IE) znalazł stałe miejsce wśród narzędzi selekcyjnych, które mają do dyspozycji hodowcy bydła holsztyńsko-fryzyjskiego poddający swoje stada ocenie wartości użytkowej. Na stronie Centrum Genetycznego można wygenerować rankingi dostępnych na rynku buhajów rasy PHF oraz jałówek i krów zarówno według indeksu PF, jak i IE, a także znaleźć średnią wartość tego drugiego w podsumowaniu genotypowania dla stada.

Indeks Ekonomiczny jest parametrem ujętym również w nowym raporcie wynikowym o nazwie RW Indeksy, udostępnionym hodowcom od stycznia bieżącego roku. Przyznać trzeba, że w rozmowach z właścicielami stad bydła mlecznego nieustannie podkreślany jest aspekt ekonomiki i opłacalności produkcji mleka. Żyjemy wszak w warunkach wywołanych „koronakryzysem”, gdy inflacja cen produktów spożywczych pierwszej potrzeby daje się mocno we znaki. Dziś trzeba wydać więcej na wyżywienie rodziny, nie bez znaczenia jest więc dla każdego – wliczając w to producentów

Zakresy wartości Indeksu Ekonomicznego (zł) 1469 dostępnych buhajów odmiany HO (wg stanu na 29.04.2021). Jeden kolor obejmuje 20% zwierząt (293 buhaje)

mleka – aby budżet domowy się bilansował. W takiej sytuacji szczególnie ważne jest kontrolowanie kosztów produkcji mleka i ich obniżanie, co można osiągnąć także metodami hodowlanymi, choć w dłuższej perspektywie. Hodowcy coraz świadomiej podejmują decyzje dotyczące wyboru par do kojarzeń, biorąc pod uwagę Indeks Ekonomiczny. Dysponując elektroniczną wersją raportu RW Indeksy, mogą porównać parametry osiągnięte w swoim stadzie z poniższą analizą. Nadal warto mieć na uwadze, że IE jest obliczany dla wszystkich samic, które uczestniczą w ocenie wartości hodowlanej,

tj. posiadają oszacowany indeks PF. Korzystnym zjawiskiem w naszej rzeczywistości jest również to, że coraz więcej dystrybutorów nasienia importowanego podejmuje z Polską Federacją współpracę, która umożliwia im używanie IE w materiałach reklamowych, katalogach, na stronach internetowych i w programach kojarzeniowych.

BUHAJE ODMIANY CZARNO-BIAŁEJ – TOP 100 OCENY

Średnia wartość IE 100 czołowych buhajów w rankingu wynosi (ze średnią dokładnością 0,65) 2695 zł. I choć średnia wartość spadła w porównaniu z sezonem grudniowym o 38 zł, to różnica między buhajem pierwszym a znajdującym się na setnej pozycji wyniosła 438 zł, a więc tylko o 9 zł mniej niż w poprzednim sezonie.

Z pierwszej pozycji nadal nie schodzi w tej kategorii niemiecki buhaj Rioaveso z 2019 r., ale zanotowano spadek jego potencjału genetycznego wyrażonego Indeksem Ekonomicznym o 41 zł, do 3018 zł. Warto odnotować dwa jedyne w rankingu polskie buhaje. Oba rozplodniki pochodzą z HR DANKO, są to: Danko Adel ur. w 2020 r., obecnie na 30. pozycji (IE = 2720 zł), i znany już Danko Zoom ur. w 2019 r., który zajmuje na liście 38. miejsce, a więc awansował o 47 oczek.

Po raz pierwszy w top 100 buhajów odmiany HO pierwsze miejsce pod względem średniej wartości IE oraz liczby rozplodników zajęły buhaje niemieckie, stanowiące tym razem 38% w rankingu, ze średnim IE = 2735 zł. Grupa amerykańskich buhajów, licząca 36% liczby rozplodników, ustępuje średnio o 63 zł buhajom niemieckim. Trzecią, najliczniejszą grupę stanowią buhaje z Francji (10% liczby buhajów) ze średnią wartością IE wyższą o 14 jednostek od buhajów z USA, ale niższą o 49 zł od buhajów z Niemiec. W top 100 notowane są ponadto buhaje z Kanady (4 szt.), Danii (4 szt.), Holandii (2 szt.)

i po jednym z Estonii, Szwajcarii i Włoch.

Na listę najlepszych buhajów w sezonie 2021.1 trafiły o 3 buhaje z wyceną na córkach więcej niż w sezonie poprzednim. Przeważająca liczba buhajów w rankingu top 100 (96 szt.) ma ocenę genomową. Cała lista została zasilona o zaledwie 4 nowe rozplodniki, po raz pierwszy ocenione w kwietniu bieżącego roku, 21 buhajów awansowało do pierwszej setki, a 75 utrzymało się w tym rankingu od poprzedniej wyceny.

BUHAJE ODMIANY CZARNO-BIAŁEJ – DOSTĘPNE NA KRAJOWYM RYNKU

Wśród dostępnych buhajów odmiany HO, których oceny udostępnił 29.04.2021 r., analizowano grupę większą o 70 sztuk, liczącą 1469 rozplodników, które zostały podzielone na pięć równych części. Średnia wartość IE w całej analizowanej grupie buhajów wyniosła 1739 zł, a więc wzrosła o 26 zł w stosunku do poprzedniego sezonu. Różnica między buhajem z najwyższym i najniższym IE dostępnym na naszym rynku wzrosła o 28 zł i wyniosła 3618 zł.

Wartości IE najlepszych 20% dostępnych buhajów odmiany HO zawierają się w przedziale od 2172 zł do 3018 zł, a średnia wartość IE w tej grupie wzrosła o 50 zł i osiągnęła poziom 2381 zł. Na wykresie buhaje te oznaczone są kolorem zielonym. Z kolei w grupie oznaczonej kolorem czerwonym, obejmującej najstarsze buhaje, wartość IE nie przekracza 1341 zł, a najgorszy pod tym względem dostępny buhaj ma IE na poziomie -600 zł. Całą sytuację w tym zakresie obrazuje wykres zamieszczony obok. O ile godny zauważenia jest wzrost średnich wartości IE w każdej grupie buhajów, o tyle niepokojącym zjawiskiem jest dostępność na rynku buhaja z gorszą o 70 zł wartością IE niż w sezonie grudniowym (wtedy najgorszy buhaj miał IE = -531 zł).

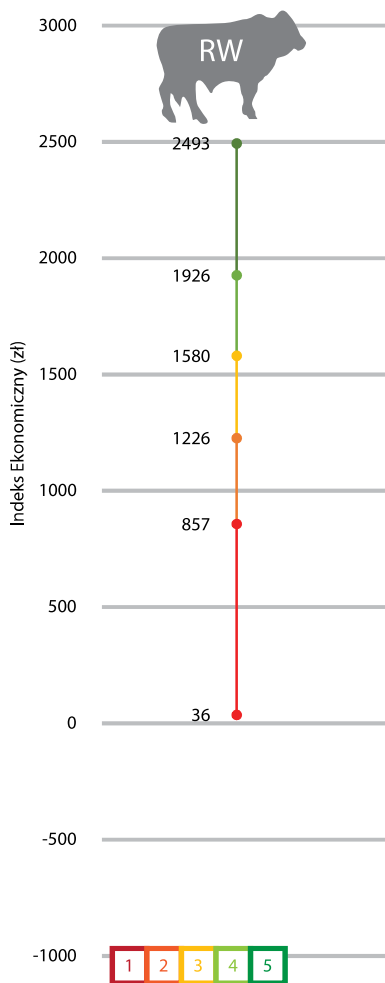
BUHAJE ODMIANY CZERWONO-BIAŁEJ – TOP 100 OCENY

W sezonie 2021.1 znacznie wzrosła średnia wartość Indeksu Ekonomicznego w grupie top 100 buhajów odmiany RW i wyniosła 2165 zł. Jednak do 113 zł wzrosła różnica między buhajem pierwszym a zamykającym stawkę, wynosząca obecnie 784 zł. W rankingu top 100 rozplodników odmiany czerwono-białej znalazło się w tym sezonie aż 10 nowo ocenionych buhajów. Trzy buhaje awansowały do rankingu top 100 spoza pierwszej setki, a 87 znajdowało się w nim już w poprzednim sezonie. Buhaje genomowe nadal stanowią 99% rankingu.

Na czele top 100 stanął czeski buhaj Kra-Ho Bor z IE = 2768 zł, a więc o 224 wyższym, niż miał lider w poprzednim sezonie. Tak znaczący wzrost IE pierwszego w rankingu buhaja odmiany RW spowodował, że do zaledwie 250 zł zmalała różnica między liderami odmian barwnych, w poprzednim sezonie wynosząca 515 zł. Na liście najlepszych 100 buhajów odmiany RW w tym sezonie nadal liczebnie dominują buhaje urodzone w Niemczech (56%), ale niderlandzkie rozplodniki, stanowiące 37%, przewyższyły je pod względem średniej wartości IE o 19 zł.

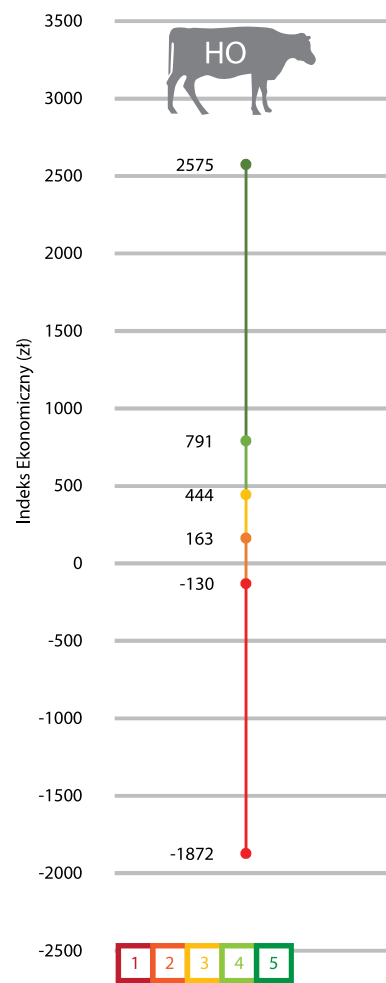
BUHAJE ODMIANY CZERWONO-BIAŁEJ – DOSTĘPNE NA KRAJOWYM RYNKU

Średnia wartość Indeksu Ekonomicznego dla 262 dostępnych buhajów odmiany RW jest wyższa niż w poprzednim sezonie o 84 zł i wynosi 1393 zł. Należy z zadowoleniem podkreślić, że znacznie, bo aż o 609 zł, do wartości 2457 zł, spadła różnica między najlepszym buhajem, którego nasienie można kupić na naszym rynku, a dostępnym buhajem z najniższym IE. Wśród dostępnych na rynku buhajów rasy PHF odmiany RW nie ma na 29.04.2021 r. buhajów z ujemną wartością IE.

Zakresy wartości Indeksu Ekonomicznego (zł) 262 dostępnych buhajów odmiany RW (wg stanu na 29.04.2021). Jeden kolor obejmuje 20% zwierząt (52 buhaje)

Różnica wartości Indeksu Ekonomicznego najlepszych 51 dostępnych buhajów odmiany RW stanowiących 20% stawki (oznaczonych na wykresie kolorem ciemnozielonym) zmniejszyła się o 112 zł i wynosi 567 zł – od buhaja z najwyższym indeksem (IE = 2493 zł) do buhaja na pozycji 51. z IE = 1926 zł. W dolnej części wykresu umieszczono 20% najniższych buhajów (oznaczonych kolorem czerwonym), których IE wynosi mniej niż 857 zł, ale nie osiąga wartości ujemnych, gdyż wartość hodowlana najniższego buhaja dostępnego na rynku wyrażona Indeksem Ekonomicznym osiąga 36 zł.

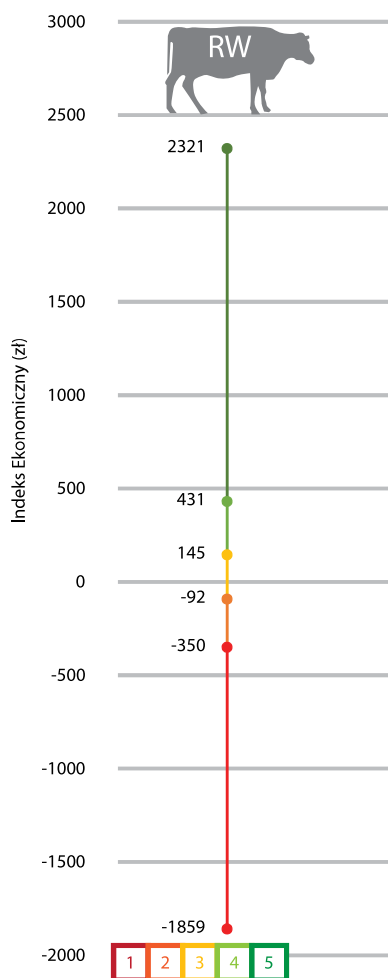

Zakresy wartości Indeksu Ekonomicznego 347 485 krów żyjących odmiany czarno-białej posiadających OWH (wg stanu na 29.04.2021). Jeden kolor obejmuje 20% zwierząt (69 497 krów)

KROWY ODMIANY CZARNO-BIAŁEJ OBJĘTE OCENĄ WARTOŚCI HODOWLANYCH

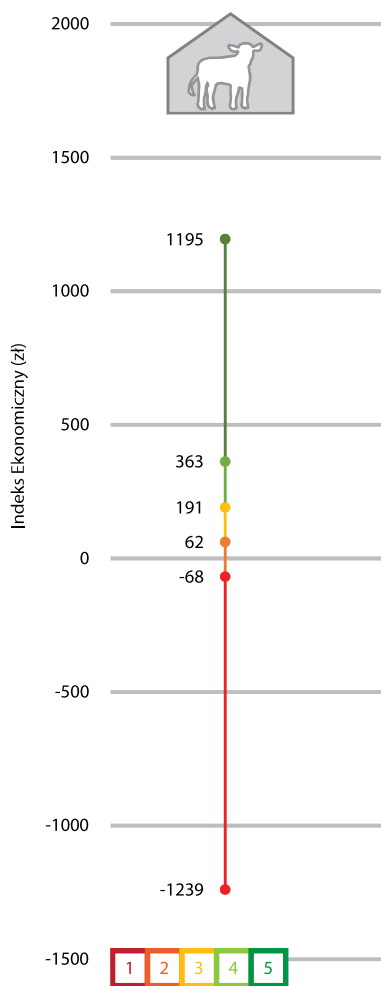
Analiza wartości Indeksu Ekonomicznego samic została przeprowadzona dla 347 485 żyjących krów ze znanymi wartościami hodowlanymi, według stanu na 29.04.2021 r., o 678 sztuk więcej niż w sezonie poprzednim.

W aktualnym sezonie również utrzymał się pozytywny trend wzrostu średniej wartości IE w grupie krów posiadających oceny wartości hodowlanych wyrażone indeksem PF

Zakresy wartości Indeksu Ekonomicznego 12 209 krów żyjących odmiany czerwono-białej posiadających OWH (wg stanu na 29.04.2021). Jeden kolor obejmuje 20% zwierząt (2442 sztuk)

i jednocześnie posiadających IE. W stosunku do poprzedniego sezonu odnotowano dalszy przyrost o 47 zł, a średnia wynosi 328 zł. I choć obecnie IE najlepszej krowy jest niższy niż w zeszłym sezonie o 111 zł (IE = 2575 zł), to jednocześnie wyższy o 4447 zł od IE najsłabszej sztuki w tym sezonie (IE = -1872 zł). Różnica między najlepszą a najsłabszą krową w IE zmniejszyła się w porównaniu z grudniem 2020 r. o 190 zł. Aby sztuka należała do grupy 20% najwyżej ocenionych krów odmiany czarno-białej, konieczne było uzyskanie wartości IE na poziomie co najmniej 791 zł. Średnia wartość IE

Zakres średnich wartości Indeksu Ekonomicznego w 11 940 stadach krów rasy polskiej holendersko-fryzyskiej (wg stanu na 29.04.2021). Jeden kolor obejmuje 20% stad (2288 stad)

w grupie 20% najlepszych krów (tj. blisko 69,5 tys. krów z OWH) wzrosła o 55 zł.

KROWY ODMIANY CZERWONO-BIAŁEJ OBJĘTE OCENĄ WARTOŚCI HODOWLANYCH

Podobnie jak w przypadku krów odmiany czarno-białej w sezonie 2021.1, również w grupie krów odmiany czerwono-białej aktualnie objętych oceną wartości hodowlanych utrwalił się trend wzrostu wartości IE, gdyż średnia analizowanej grupy, liczącej 12 209 krów, wyniosła 46 zł (w porównaniu z 12 zł w se-

zonie 2020.3). Indeks Ekonomiczny najlepszej krowy w tej grupie wynosi 2321 zł (przyrost o 299 zł). Niestety, nadal duża różnica dzieli najlepszą krowę od tej z najniższym IE – jest to 4180 zł (więcej o 177 zł niż w sezonie 2020.3). Aby sztuka należała do grupy 20% najwyżej ocenionych krów odmiany czerwono-białej, konieczne było uzyskanie wartości IE na poziomie co najmniej 431 zł (czyli mniej o 1890 zł od najlepiej ocenionej krowy).

CHARAKTERYSTYKA STAD KRÓW RASY PHF

Tempo spadku liczby obór z co najmniej pięcioma krowami rasy PHF posiadającymi ocenę wartości hodowlanych w stosunku do danych z grudnia 2020 r. nieco przyhamowało. Analizę wykonaną w sezonie 2021.1 będziemy odnosić do 11 940 stad, a więc zaledwie o 1,5% mniej niż w poprzednim sezonie (o 180 obór mniej). W sezonie 2021.1 zauważalna jest następująca tendencja: mimo mniejszej liczby obór z ocenami WH w porównaniu z grudniem ubiegłego roku nieznacznie wzrosła liczba krów w nich utrzymywanych. W charakterystyce stad w kwietniu 2021 r. ujęte zostały informacje o 353 214 krowach rasy PHF mających oceny wartości hodowlanych. Inna pozytywna tendencja to dalszy wzrost (wynoszący 49 zł) średniej wartości IE w stadach rasy polskiej holendersko-fryzyskiej – przeciętna wartość IE dla stada wynosi aktualnie 150 zł. Tak dynamiczny przyrost tej wartości pozwala na dość optymistyczny wniosek, że wchodzące do produkcji w stadach młode krowy prezentują coraz większy potencjał genetyczny, bo z pewnością to ich wartości hodowlane wyrażone IE wpływają na progres średniej.

Nadal jednak występuje duże zróżnicowanie między stadami. Różnica między stadem o najwyższej średniej wartości hodowlanej krów (IE = 1195 zł) a stadem pod tym względem najsłabszym

(IE = -1239 zł) pogłębiła się do 2434 zł, czyli wzrosła o 143 zł. Aby stado zaliczało się do grupy 20% najwyżej ocenionych, konieczne było uzyskanie wartości IE na poziomie co najmniej 363 zł.

Średnie wartości IE dla stada są udostępnione w nowym raporcie hodowlanym RW Indeksy, który już po raz drugi hodowcy otrzymali nieodpłatnie, drogą elektroniczną lub w formie wydrukowanej, wraz z innymi raportami wynikowymi. Każdy hodowca może zatem przeanalizować na podstawie niżej zamieszczonego wykresu, do której grupy należy jego stado.

JAŁÓWKI Z OCENĄ GENOMOWĄ ODMIANY HO Z TOP 100 WG INDEKSU EKONOMICZNEGO

Średnia wartość Indeksu Ekonomicznego jałówek z pierwszej setki rankingu w porównaniu z poprzednim sezonem wzrosła o 88 zł i aktualnie wynosi 2652 zł (z dokładnością indeksu 0,66). W tym sezonie IE liderki wyniósł 3165 zł i jest wyższy od indeksu jałówki zamykającej pierwszą setkę rankingu o 654 zł. Różnicowanie wartości IE wśród pierwszych 25 jałówek z listy top 100 pogłębiło się do 449 zł. W ścisłej czołówce uplasowały się sztuki, których genetyczny potencjał wyrażony IE można uznać za wybitny. Potwierdzeniem tego może być fakt, że sztuki od pozycji 26. do 100. różnią się między sobą już tylko o 205 zł.

OJCIOWIE JAŁÓWEK Z NAJWYŻSZYM INDEKSEM EKONOMICZNYM

Jałówki w rankingu top 100 pochodzą – podobnie jak w poprzednim sezonie – po 27 buhajach, przy czym 15 to buhaje z USA (ich córki stanowią 60% rankingu). Do 5 sztuk zmniejszyła się liczba buhajów z Niemiec, ale liczba ich córek występujących w rankingu wzrosła do 29 sztuk. Trzecim krajem pochodzenia buhajów, ojców

jałówek z listy top 100, są Niderlandy – 4 rozplodniki (i cztery jałówki). Tylko 2 reproductory z Kanady wystąpiły na liście jako ojcowie jałówek i umieściły tu 6 swoich córek. W top 100 genomowych jałówek znajdziemy ponadto jedną córkę brytyjskiego buhaja.

W sezonie 2021.1 najliczniej występują córki niemieckiego Garetta – 17 sztuk, natomiast najwyższą średnią wartość IE w aktualnym sezonie osiągnęło 5 córek kanadyjskiego reproductora Expansion. Średnia wartość ich IE wynosi 2884 zł i jest wyższa przeciętnie o 232 zł od średniej IE wszystkich jałówek z rankingu top 100 odmiany HO.

HODOWCY NAJBARDZIEJ EKONOMICZNYCH JAŁÓWEK

Sztuki znajdujące się w tym zestawieniu pochodzą od 35 hodowców. 32% najlepszych pod względem IE genomowo ocenionych jałówek wywodzi się ze stad trzech właścicieli. Są to: DANKO Hodowla Roślin sp. z o.o. (12 jałówek ze średnią IE = 2657 zł), HZiNR Polanowice sp. z o.o. (12 jałówek ze średnią IE = 2651 zł) oraz KR Kietrz sp. z o.o. (8 jałówek ze średnim IE = 2678 zł).

WOJEWÓDZTWA Z NAJLEPSZYMI JAŁÓWKAMI

Jałówki genomowe zajmujące 100 pierwszych pozycji na liście są urodzone w stadach zlokalizowanych w 11 województwach naszego kraju. Najliczniej występują jałówki urodzone w Wielkopolsce (32 szt.) i w Kujawsko-Pomorskiem (21 szt.). Po 11 jałówek z listy top 100 urodziło się w stadach na terenie województw zachodniopomorskiego i opolskiego. Natomiast najwyższą średnią wartość IE prezentują jałówki z województwa podlaskiego (8 szt. ze średnim IE = 2718 zł).

JAŁÓWKI Z OCENĄ GENOMOWĄ ODMIANY RW

Z TOP 100 WG INDEKSU EKONOMICZNEGO

Średnia wartość Indeksu Ekonomicznego jałówek odmiany czerwono-białej z oceną genomową podniosła się o 72 zł i wynosi 1746 zł (ze średnią dokładnością 0,66).

Liderka tego zestawienia została oceniona na 2271 zł i wartość jej IE jest o 525 zł wyższa niż średnia w tej grupie. Różnica IE między jałówką otwierającą i zamykającą ranking w stosunku do poprzedniego sezonu zmniejszyła się o 103 zł i aktualnie wynosi 759 zł.

OJCIOWIE JAŁÓWEK Z NAJWYŻSZYM INDEKSEM EKONOMICZNYM

Jałówki w rankingu top 100 odmiany czerwono-białej pochodzą po 26 buhajach. W tym sezonie najwięcej na liście (48 szt.) jest córek holenderskich buhajów (10 ojców z NL), 9 pochodzących z Niemiec to ojcowie 36 jałówek i niezmiennie 5 rozplodników z USA ma w rankingu 10 swoich córek. Najwięcej córek w rankingu mają buhaje Jacuzzi Red (12 jałówek) oraz Solitair P i Nirvana (po 10 jałówek). Natomiast średnio najwyższą wartość IE mają córki buhaja Braveness (IE = 2007 zł), które przewyższają średnią wszystkich analizowanych jałówek odmiany RW o 261 zł.

HODOWCY NAJBARDZIEJ EKONOMICZNYCH JAŁÓWEK

Wśród 15 hodowców, których jałówki figurują w rankingu top 100 odmiany RW, zdecydowana większość należy do trzech właścicieli: OHZ „Głogówek” sp. z o.o. (38 jałówek ze średnim IE = 1755 zł), OHZ Przerzeczyn Zdrój sp. z o.o. (28 jałówek ze średnim IE = 1759 zł) i SK Prudnik sp. z o.o. (14 jałówek ze średnim IE = 1735 zł). Tym samym województwa opolskie i dolnośląskie są dominującymi regionami, z których genotypowane jałówki odmiany RW trafiają na listę najwyżej ocenionych pod względem Indeksu Ekonomicznego. ✖